

Midwintertelling Groningen 2005: het belang

Guido Meeuwissen

'Monitoringgebieden zijn gebieden die voor watervogels van internationaal belang zijn. Tijdens de maandelijkse tellingen, en dus ook tijdens de midwintertelling van januari, worden daarom alle monitoringgebieden onderzocht. Daarnaast worden in januari ook andere gebieden geteld. Deze gebieden kunnen in nationaal of regionaal opzicht van betekenis zijn voor watervogels, zodat het zeker zinvol is hier ook tellingen uit te voeren. Omdat sommige watervogels in deze overige gebieden talrijk kunnen zijn (denk onder andere aan Wilde Eend, Waterhoen, Kievit en meeuwen), zijn deze aanvullende gegevens onontbeerlijk om de Nederlandse populatiegrootte van deze soorten vast te kunnen stellen. Bovendien kunnen bijvoorbeeld planologische beslissingen in deze aanvullende gebieden verkeerd uitpakken indien er geen telmateriaal beschikbaar is.' (*Handleiding Watervogelprojecten SOVON*)

In het weekend van 14-17 januari 2005 werd de negenendertigste Midwintertelling uitgevoerd. Voor het eerst was ik de SOVON-coördinator van deze telling voor de regio Groningen. De telgebieden in de Lauwersmeer, de Dollard en aan de Groningse kust vielen buiten mijn verantwoordelijkheid en zijn niet opgenomen in dit verslag.

Overzicht van de tellingen

Alle binnengekomen telformulieren werden na binnenkomst verwerkt in Excel en doorgestuurd naar het SOVON-kantoor. Totaal 188 telgebieden werden door 65 tellers en medetellers onderzocht op de aanwezigheid van watervogels en enkele bijzondere soorten. Dit is een flinke toename in vergelijking met het voorgaande jaar: in 2004 werden slechts 101 telgebieden onderzocht. Een aantal formulieren werd rechtstreeks naar SOVON gestuurd (met name de ganzentellingen) en deze tellingen kon ik hierdoor niet opnemen in het totaaloverzicht.

Resultaten algemeen

In totaal werden er 160.379 watervogels geteld, verdeeld over 63 soorten. Dit is een recordaantal, zoals blijkt uit het tienjarig SOVON-overzicht van de midwintertellingen in

Groningen vanaf 1995. Het voorgaande topjaar was 1999. In dat jaar werden er 137.964 watervogels geteld, verdeeld over 59 soorten in 162 telgebieden. Van de 237 belangrijke watervogelgebieden (monitoringgebieden en overige) in Groningen werd tijdens deze midwintertelling 79% (=188) geteld, een redelijke dekking. Een deel van de gebieden, dat niet werd uitgegeven, is vaak arm aan watervogels en daardoor is er bij vogelaars weinig animo om daar eens te gaan tellen.

Resultaten telgebieden/soorten

Telgebieden

Het Zuidlaardermeer was dit jaar met 11.901 vogels, waarvan het merendeel Smienten, het beste watervogelgebied. Een groot en lastig gebied, soms werd geteld vanuit een boom. De Garrelweesterpolder staat met 10.173 vogels, merendeels Kolganzen, op de tweede plaats. De Westerpolder bij Kolham staat voor het eerst in de tabel en staat met 10.050 vogels, merendeels Kol- en Toendrarietganzen, meteen op de derde plaats. Meer dan 5.000 watervogels - vooral Smienten en Wilde Eenden - werden geteld in de Winsumermeeden (5.682) en in het Reitdiep (5.237) traject van Groningen tot Zoutkamp. Dit zijn natuurlijk hoge aantallen, maar niet

bij elke telling zijn deze gebieden zo goed bezet. Door verstoring en weersinvloeden (vorst, mist), wat leidt tot uitwisseling tussen de gebieden, kunnen grote verschillen optreden.

Bijvoorbeeld het Schildmeer: van 1 vogel in 1997 tot 5.815 in 1996, de Veenhuizerstukken van 11 in 1997 tot 18.666 in 1999 en Kibbelgaam altijd op 0, behalve in 2003 toen ineens 457 vogels aanwezig waren.

Enkele nieuwe telgebieden leverden direct aardige aantallen op: Winschoterdiep Foxhol 1.070, Reiderwolderpolder 833, Tinallinge 2.606, Bergboezem Lettelbert 744.

Het kan ook anders: de Verenigde Polders zitten al jaren op 0, Polder Verbetering kwam na vele nuljaren zowaar op 1 in 2005. Polder Hoop op Beter is teruggevallen van 615 in 2004 naar 6 in 2005. Maar lage aantallen zijn even belangrijk om te weten als hoge!

Soorten

De talrijkste watervogel in het binnenland van Groningen was de Wilde Eend (36.369), gevolgd door de Smient (32.754). Met name de Wilde Eend werd in vrijwel alle telgebieden gescoord. Op de derde plaats kwam de Kolgans (19.043), vierde de Toendrarietgans (15.890). De Stormmeeuw op de vijfde plaats (13.206) is tevens de meest algemene meeuw in de midwinter. Ook deze soort werd, evenals de Kokmeeuw (5.415), in een groot aantal telgebieden waargenomen. Opvallende aantallen verder van Blauwe Reiger (602), Knobbelzwaan (1.507), Wilde Zwaan (124), Soepeend (2.527), Kuifeend (3.445), Meerkoot (9.475), Waterhoen (555), Kievit (2.794), Wulp (2.738). Slechts weinig Dodaarsjes (12), Scholeksters (17) en Watersnippen (12).

Aansprekende soorten waren natuurlijk Grote Zilverreiger (26), Roerdomp (2), Zwarte Zwaan (1), Casarca (1), Witoogeend (1), Witgat (1), IJsvogel (7) en Grote Gele Kwikstaart (2). Van de roofvogels op het formulier werden geteld Ruigpootbuiszard (2), Smelleken (3), Blauwe Kiekendief (24) en maar liefst 7 Slechtvalken. Het aantal waargenomen soorten per telgebied liep enorm uiteen. In veel gevallen tussen de 6 en 15. Het hoogste aantal soorten werd geteld in de Veenhuizerstukken (29), in het Reitdiep (25) en op het Sellingerveld (24). Het

laagste aantal in de zandwinning Sellingerbeetse en de Baggerputten van Slochteren (0).

Aantalsontwikkeling

Door SOVON is een overzichtstabel gemaakt vanaf 1995. Pas vanaf 1998 werd in meer dan 150 gebieden geteld. Voor sommige soorten lijkt het erop dat door de jaren heen steeds hogere aantallen worden geteld. Het is echter te gewaagd om met deze momentopname met zoveel onzekere factoren een trend aan te geven bij de jaarlijkse aantallen. Met 1998 als uitgangsjaar zien we in ieder geval in 2005 hogere aantallen bij soorten als Aalscholver (183-674), Grote Zilverreiger (1-26), Blauwe Reiger (190-602), Kleine Rietgans (0-645), Kolgans (3.711-19.043), Krakeend (20-323) en Wulp (371-2.738). Wat die hogere aantallen betekenen? In 2005 was het aantal telgebieden beduidend hoger (+36). Wellicht is dit de oorzaak van de stijging, verder durf ik er niets over te zeggen. In het prachtige SOVON-rapport *Watervogels in Nederland 2003/2004* is echter veel te lezen over aantalsontwikkeling en trends bij watervogels in Nederland door de jaren heen.

Dank

Het was dit jaar erg spannend voor mij om te zien hoeveel gebieden voorzien konden worden van een teller. Het gaf mij dan ook veel voldoening dat een groeiend aantal vogelaars zich aanmeldde voor een of meer telgebieden. Een grote vaste kern van mensen telt elk jaar in een of meer dezelfde gebieden, vaak dicht bij huis. Sommigen doen dit al meer dan 30 jaar! Zo leer je een gebied wel kennen, natuurlijk. Ik dank jullie allemaal voor de tomeloze inzet en medewerking bij de telling. Dankzij jullie is de Midwintertelling 2005 voor Groningen geslaagd!

Als coördinator moet je vooruitzien: de Midwintertelling 2006 komt eraan. Ik hoop dat jullie allemaal weer meedoen! We kunnen eigenlijk geen teller missen!

We zijn natuurlijk nog steeds op zoek naar tellers die een gebied willen tellen. Dit kan

een grasland- of akkergebied zijn, of een stuk kanaal, een plas of een zandwinning, het maakt niet uit.

Geef je op voor de komende midwintertelling als je wat wilt doen voor de vogelstand in

Groningen. Het is nog heel leuk ook!
R.C. SOVON Midwintertelling Groningen

Guido Meeuwissen
Rozengaard 2, 9753 BL Haren. Tel. 050-5347713
meeuwissenbuis@wanadoo.nl